

ฟังธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ปัญหานี้แปลก เขาถามวนไปวนมา ๓ รอบ ปัญหาเดียวนี้ถาม ๓ ครั้ง อันนั้นทำไปเลย.. ทำงานไปเลย เพราะฟังทุกวัน บางทีพวกนี้ถ้าไม่บังคับมันไม่ฟังหรอก มันอยากจะกลับบ้าน เพราะมันเบื่อ มันฟังมา ๒๐ ปี เกือบ ๓๐ ปี เวลาฟังบ่อยๆ เขาจะจำได้ ขึ้นต้นอย่างนี้แล้วจะจบลงอย่างไร มันจำจำนวนเราได้หมดเลย ถ้าขึ้นอย่างนี้แล้วมันจะจบลงอย่างไร

เอานะ เอละ... อันนี้มันยาว แต่มันเป็นทางที่ว่า เราเข้าใจว่ามันเป็นสิ่งที่ว่ามันจะกลับตัวไป

ถาม : ๒๓๕. ขอเมตตาช่วยชี้ทางด้วยค่ะ... หนูอยู่ขอนแก่น ช่วงเวลานี้ไม่สามารถไปกราบหลวงพ่อดี แต่ใจอยากปฏิบัติธรรม ต้องการให้คนช่วยชี้แนะ (ใจใหม่).. ด้วยวิธีปฏิบัติด้วยค่ะ

๑. หนูสวดมนต์ไหว้พระทุกวัน ใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที ในขณะที่ไหว้พระก็จะตั้งใจให้อยู่กับบทสวดมนต์ หากไม่คิดเรื่องอื่น ก็จะอยู่กับบทสวดมนต์ค่ะ

๒. หนูรักษาศีล ๕ เป็นปกติ

๓. ในระหว่างวัน ตั้งแต่ตื่นนอนจนหลับ หนูจะอยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย บางครั้งก็อยู่กับพุทโธ.. บางครั้งก็อยู่กับลมหายใจเข้า-ออก.. แล้วแต่วันค่ะ หนูต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเปล่าคะ เวลาที่มีความคิดปรุงแต่งเกิดขึ้น หนูจะรู้สึกแล้วกลับมาอยู่ที่การเคลื่อนไหวของร่างกายและพุทโธค่ะ

๔. ช่วงก่อนนอน หนุนสมาธิประมาณ ๒๐ นาที หนูขอเรียนถึงความเข้าใจที่เกิดขึ้น หนูขอเรียนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นค่ะ และขอเมตตาหลวงพ่อช่วยชี้แนะด้วย

หลวงพ่อ : นี่พูดถึงการปฏิบัติของเขา...

๑. สวดมนต์ทุกวัน

๒. รักษาศีล

๓. การปฏิบัติ.. พุทโธก็ได้ การเคลื่อนไหวก็ได้

เพียงแต่ว่าพอปฏิบัติไปแล้ว มันมีหลายอย่างว่ามันเกิดความสงสัย แล้วเขาเขียนมาเยอะมาก

ถาม : จากเหตุการณ์ลำดับก่อนหลัง (เขาขอความเมตตาณะ) ช่วงเริ่มดูกาย.. (นี่เขาพูดถึงเรื่องดูกาย) หนูดูกายที่กำลังนั่งฟังคนกลุ่มหนึ่ง (ปรากฏการณ์) หนูนั่งฟังคนกลุ่มหนึ่งที่กำลังสนทนาธรรมกันอยู่ ช่วงขณะหนึ่งเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น มีเสียงดังตกใจขึ้น ไม่ใช่ในหูว่า “เห็นใหม่ ! กายไม่ใช่มีง”

หลวงพ่อ : นี่เสียงที่มันเกิดขึ้นใจ ว่า “เห็นใหม่กายไม่ใช่มีง” เขาเขียนมาในวงเล็บนะว่า...

ถาม : (ขอใช้คำไม่สุภาพ แต่ตอนนั้นเป็นเรื่องจริง) จากนั้นหนูก็รู้สึกอยากร้องไห้ แต่ไม่ร้องไห้ รู้สึกร่างกายสั่น จนขอตัวจากคนอื่นๆ ออกไปเดินข้างนอก ตอนนั้นหนูสงสัยคือว่าอะไรที่เกิดขึ้น (นี่ปรากฏการณ์นะ)

๒. หนูกำลังเดินอยู่ มีความรู้สึกปรู้งแแต่่งเกิดขึ้น หนูจำไม่ได้จริงๆ ค่ะ พอรู้ตามทันมันก็กลับมาอยู่กับการเดิน ต่อจากนั้นอีกประมาณ ๒-๓ นาที ก็จะมีการพิจารณา หนูไม่แน่ใจว่ามีความเข้าใจความคิดปรู้งแแต่่งสภาวะที่เกิดขึ้นเป็นกิริยาไม่มีประธาน

หนูภาวนาไปตามปกติ เถ้าสภาวะให้แฟนฟังที่นั่งพิมพ์งานอยู่ พอเล่าจบแล้วแฟนบอกว่า “เห็นใหม่ ! จิตมันอาศัยขั้น ๕ มันบอกว่ามีตัวตน” พอแฟนพูดจบ หนูก็รู้ว่าใช่..

เป็นความจริง ตัวเราเกิดมาจากอาศัยความรู้สึกกับร่างกาย แต่จากนั้นหนูกี้หัวเราะ ไม่มีเหตุผล (นี่ความเข้าใจนะ)

มีเหตุการณ์แบบนี้ หนูกำลังคุยกับผู้ป่วย เป็นญาติผู้ป่วยทำหน้าที่ไม่พอใจ แล้วหนูกี้เห็นหน้าของเขา (นี่มันรู้ตามทันตัวเองไง) จากนั้นหนูกิดปรุงแต่งเกิดดับไปเรื่อยๆ แล้วขณะนั้นมีความเข้าใจดังนี้ ซึ่งความเข้าใจนี้ยอดเยี่ยม ก็ผุดขึ้นมา เหตุที่พบเป็นแบบใด.. สภาวะที่เกิดขึ้นจะเกิดขึ้นแบบเหมือนเดิมทุกครั้ง อย่างกับดูวงโปรแกรมไว้ จนเจอเหตุการณ์แบบที่ ๑ สภาวะที่ชอบใจเกิดขึ้น.. เหตุการณ์ที่ ๒ สภาวะที่ไม่ชอบใจเกิดขึ้น..

หลวงพ่ : นี่เขาพูดถึงความปรุงแต่ง เราจะพูดตรงนี้ก่อน เพราะเขาถามมายาวมาก แล้วถามมาหลายๆ ช่วง

ช่วงแรกเราบอกว่า ๑. เขาภาวนาอยู่ เห็นใหม่ การภาวนาอยู่ แล้วเวลานั้นเกิดขึ้น สภาวะที่เกิดขึ้น.. จิตใจที่มันเกิดขึ้นนี้ โดยคนที่ภาวนาไม่เป็น โดยที่ครูบาอาจารย์ของเราภาวนาไม่เป็น พอเหตุใดเกิดขึ้น จะบอกว่าเป็นความผิดพลาดหมด

ฉะนั้นบอกว่าจิตต้องสงบ จิตจะเห็นสิ่งต่างๆ อะไรไม่ได้ ถ้าจิตเห็นสิ่งต่างๆ ไปคือกลัวตตินิมิต คือกลัวตติความเสียหาย แต่เวลานั้นเป็นไป เห็นใหม่ อย่างเช่นสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ที่เขาว่า มีอยู่ช่วงหนึ่งมีเสียงดังเกิดขึ้นตกใจ.. “เห็นใหม่กายไม่ใช่มีง”

คำว่ากายไม่ใช่มีงนะ เวลาที่มีความเกิดขึ้นจากความรู้สึกจากภายในใจ นี่คำว่ากายนี้ไม่ใช่เรา.. กายนี้ไม่ใช่เรา.. เขาเรียกว่า “ธรรมเกิด” ธรรมเกิดที่เขาบอกว่าสิ่งนี้ที่มันผุดขึ้นมา แล้วผุดขึ้นมาที่เขาเขียนเองว่า “เวลาจะเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นต่อเมื่อเราผลอ” ถ้าเรามีสติสิ่งนี้ไม่เกิดขึ้น

คำว่าเราผลอนะ ถ้าผลอในทางโลก ผลอคือการผิดพลาดนะ ผลอคือขาดสติแต่นี่มันไม่ใช่ผลอ นี่เขาไม่รู้ แล้วเขาคิดว่าเขาผลอไป เพราะว่ามันเกิดโดยที่การควบคุมไม่ได้

เวลาธรรมเกิด คือสภาวะเสียงที่เกิดขึ้น ที่เขาว่า “เห็นใหม่กายไม่ใช่มีง” เรานั่งๆ อยู่ แล้วความคิดอย่างนี้มันผุดขึ้นมาจากข้างในว่า “นี่ไม่ใช่เรา.. ไม่ใช่เรา” แต่มันไม่มี

เหตุผลใจ แต่ถ้ามันไม่มีเราในอริยสังขนะ มันจะมีเหตุมีผล... มีเหตุมีผลคือว่าเราทำความสงบของใจใช่ไหม ใจเราสงบแล้ว เราเอาใจของเราออกไปพิจารณาใช่ไหม

“มันไม่ใช่เราต่อเมื่อเราเกิดปัญญา” เกิดมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา แล้วใคร่ครวญตามความเป็นจริง แล้วมันปล่อยวางตามความเป็นจริง อันนั้นถึงว่ากายนี้ไม่ใช่เรา

แต่นี้บอกว่าพอเราภาวนาไปนะ เรากำหนดของเราไป เวลาเสียงมันเกิดขึ้นนะ “เห็นไหม กายไม่ใช่มีง” มันมีเหตุผลอะไรละ มันมีเหตุอะไรมันถึงเกิดอย่างนี้ ถ้าจิตเราสงบใช่ไหม.. พอจิตไม่สงบนี้มันคิดไม่ออก จิตไม่สงบนี้มันคิดแต่เรื่องไร้สาระ แต่พอจิตมันสงบขึ้นมาแล้วมันจะเข้ามาเพื่อสังขาร !

เพื่อสังขาร แล้วสังขารคืออะไร “สังขารคือความข้องใจของเรา” ใจเรามันติดข้องสิ่งใด ถ้ามีสังขารนี้มันจะสอนใจเรา เห็นไหม สิ่งนี้เราเข้าใจคิด.. เราเห็นคิด.. เรามีความรู้คิดจากสังขาร.. เราเห็นทางวิทยาศาสตร์.. เราเห็นทางโลก.. เราเห็นจากความเป็นไปของเรา

ถ้าอย่างนี้อริยสังข คือมันมีปัญญาของมัน มีการใคร่ครวญของมัน แต่เวลามันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ที่ว่า “เห็นไหม !” นี่มันขึ้นมาโดยพลังงาน มันขึ้นมาโดยจิตใจ

พอมันขึ้นมาโดยจิต ตามที่ว่าอย่างหลวงปู่มั่น เห็นไหม หลวงตาท่านเล่าให้ฟัง ว่า หลวงปู่มั่นท่านลงมาจากเชียงใหม่ แล้วมีพระเถระถามบอกว่า “ท่านมั่น.. เราอยู่กับตำรับตำราตลอดเวลาเลย เรายังมีความสงสัยเลย ท่านอยู่ในป่าในเขา ไม่มีตำรับตำราเลย ท่านไปอยู่กับใคร ท่านทำอะไร” เห็นไหม

หลวงปู่มั่นบอก “โอ้โฮ.. ผมฟังเทศน์ทั้งวันเลย ! ผมฟังเทศน์ทั้งวันเลย”

นี่ไง เวลานั้นอยู่นี่เขาเทศน์ให้ฟัง... “เห็นไหม กายไม่ใช่มีง”

คำว่าฟังเทศน์.. คำว่าฟังเทศน์คือมีคนเตือน มีคนสอน เทศน์คือการบอกกล่าว.. อย่างเช่นเราเทศน์ นี้พวกเราฟังแล้วมันเป็นคติเตือนใจของเรา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตเราอยู่ในป่า มันมีธรรมะมาเตือน ธรรมะมาเทศน์สอน มันไม่ใช่อริยสัจ... อริยสัจไม่ใช่เทศน์ ! อริยสัจเวลามันเกิดขึ้นมา เวลาจิตสงบขึ้นมาจิตสงบของเราเอง

ปัญหาที่เกิดขึ้นมา คือปัญหาอริยสัจ คือสัจจะ คือมรรค.. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค... นิโรธคือความดับทุกข์ แล้วเกิดมรรคญาณ.. อันนี้ไม่ใช่เทศน์ อันนี้เป็นอริยสัจ อันนี้เป็นความจริง อันนี้มันเกิดขึ้นที่มันแยกแยะ แต่เวลาธรรมมาเกิด เวลาธรรมเตือน นี่เทศน์เห็นไหม

“นี่กายไม่ใช่มีง” เขาบอกว่าใช้คำไม่สุภาพ ถ้าคำที่สุภาพคือกิเลสมันหลอกใช้เวลามันเกิดขึ้น นี่มันเกิดขึ้นตามความเป็นจริง ไอ้คำสุภาพนี้ เราพูดบ่อยว่าโลกนี้เป็นโลกของมายา โลกของสังคมนี้นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เห็นไหม มนุษย์คิดอย่างหนึ่ง.. พูดอย่างหนึ่ง.. ทำอย่างหนึ่ง.. ความคิด จิตได้สำนึกมันคิดอย่างนี้

ฉะนั้นถ้าคำว่าสุภาพๆ หลวงตาใช้คำบอกว่า “เวลาจะเทศน์ว่าการต้องขออนุญาตกิเลสก่อน คือต้องพูดคำสุภาพ” เวลาความคิดเรามันไม่สุภาพ เวลาความคิดเรามันคิดตามใจมัน แต่เวลาจะพูดกับมัน เราต้องสุภาพกับมัน เห็นไหม ถ้าความคิดเรามันไม่สุภาพใช่ไหม เราก็เอาความไม่สุภาพนี้สู้กับมัน สู้กับมันถึงพริกถึงขิง ! ถ้าถึงพริกถึงขิงแล้วมันจะปล่อยได้ตามความเป็นจริง

นี่มันสะท้อนใจ ! สภาวธรรมอย่างนี้เขาเรียกว่า “ธรรมเกิด ! ธรรมเกิด” แต่ไม่ใช่อริยสัจนะ ไม่ใช่มรรค.. แต่ธรรมเกิดนี้มันเป็นอำนาจวาสนาของคน แล้วเหตุการณ์อย่างนี้เราเกิดขึ้นมาบ่อยๆ เหตุการณ์อย่างนี้ที่มันเกิดขึ้นมา ที่ว่าธรรมะเทศน์ว่าการให้เราฟังคือธรรมะเตือนสติเราไง ! ธรรมะเตือนสติเรา พอเตือนสติเราแล้ว เราจะประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้ามันเป็นความจริง นี่สิ่งนี้เตือนมา แต่เราไม่ต้องไปเกร็งนะ ไม่ต้องไปแบบว่าสิ่งที่เตือนมาแล้ว นี่มันก็เหมือนกับผู้ใหญ่เตือนเด็ก เห็นไหม พ่อแม่เตือนเรา พ่อแม่ก็ดำรงชีวิตประจำวันของพ่อแม่เราตามสะดวกสบาย ไอ้เราพอพ่อแม่เตือนแล้ว เราก็ทำตามหน้าที่เรานะ ไม่ใช่ว่าพ่อแม่เตือนแล้วทำอะไรไม่ถูกเลย จะทำงานก็เกร็งไปหมดเลย

ถ้าไม่รู้ก็คือไม่รู้ เพราะรู้แล้วมันก็จะเกิดอาการสภาวะแบบนั้น อาการเกร็งงอ
 ฉะนั้นสิ่งที่เตือนมานี่คือวาสนาของเรา แล้วมันก็มีเป็นบางครั้งบางคราวนะ ต่อไป
 ข้างหน้าถ้าเรารู้ว่าเป็นประโยชน์ มันจะไม่มาอีกแล้ว แต่ถ้าเวลาเราพล่อยๆ นะ เราจำไม่ได้
 มันมาอีกแล้ว คือมาเตือนเรา

สิ่งที่เตือนคือบุญกุศล ! บุญกุศลคือเราทำคุณงามความดีของเราไว้ ! คุณงามความ
 ดีนี้มันจะมาเตือนเรา มันจะมาบอกเราตลอดเวลา บอกให้เราทำคุณงามความดี ถ้าเราทำ
 แล้วเราทำได้จริงหรือเปล่าละ

คุณงามความดีของโลก คือทำหน้าที่การงานประสบความสำเร็จ นี่เป็นความดี
 ของโลก ! เราเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ มีความกตัญญู นี่คือความดีของโลกนะ !

แต่ถ้าเป็นคุณงามความดีของใจละ.. คุณงามความดีของธรรมละ.. ของธรรมนี้มัน
 จะทำให้จิตใจเราเป็นอิสระ ถ้าเราเป็นอิสระแล้ว เรายังเห็นคุณค่าของพ่อแม่มากขึ้นไปอีก
 นะ เขาบอกว่าเวลาปกตินี้เรารักพ่อรักแม่ เราก็เห็นคุณค่าของพ่อแม่ เพราะว่าเราเกิดมา
 จากพ่อแม่ พ่อแม่เป็นผู้ให้อริยทรัพย์เรามา ให้ชีวิตเรามา แต่เวลาเราปฏิบัติไปแล้วนะ
 โอ้โฮ.. มันยิ่งซาบซึ่งเข้าไปใหญ่

ฉะนั้นเพียงแต่ว่ามันมองลึกๆ เข้าไป เป็นชั้นๆ เข้าไป..

นี่พูดถึงเหตุการณ์.. เหตุการณ์ที่มันเป็นไป แล้วนี่ยังมาอีกนะ ยังปรุงมา

ถาม : เมื่อเดือนสิงหาคม เหตุการณ์คือหนูปวดท้อง เกิดความรู้สึกว่าไม่ชอบทุกข์
 เวลาทุกข์เกิดขึ้นแล้ว รู้สึกว่าเป็นความทุกข์อย่างหนึ่ง..

หลวงพ่ : อันนี้เป็นอารมณ์ทไปเรื่อย เหตุการณ์ลำดับปัจจุบัน นี่พูดถึงความปรุง..
 ความปรุงว่าจะไปนั่นไปนี่ ความปรุงอย่างนี้.. แล้วนี่เขาบอกว่าเขาจะไปอินเดีย แต่อีกใจ
 หนึ่งก็ไม่อยากไป อีกใจหนึ่งก็คิดว่าพระพุทธองค์....

อันนี้มันเป็นเรื่องโลกๆ นะ เราอยู่กับหลวงตา อยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ ท่านบอกว่า
 “ไซ้ ! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดที่อินเดีย ทุกอย่างเกิดที่อินเดีย.. อินเดียนี้เป็น
 สถานที่เกิด แต่เวลาธรรมมันเกิด มันเกิดที่ใจ”

เวลาจะเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เขาต้องไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แต่ของเรา เราจะเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ในหัวใจของเรา เรานั่งพุทโธ พุทโธ พุทโธ คือเราระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย

ฉะนั้นสิ่งที่เขาไปสังเวชนียสถาน พระพุทธเจ้าพูดไว้เองว่า “ใช่ ! ถ้าจะคิดถึงเราให้ไปเคารพ..” คนที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ พอไปแล้วมันจะซาบซึ่งต่างๆ แต่พอเวลาซาบซึ่งแล้วเราจะไปอินเดีย ไปกลับๆ ตลอดไปไม่ไหวหรอก แต่ถ้าเราจะกำหนดพุทโธ พุทโธ นี้เราทำได้ตลอดเวลา

“ถ้าเราอยากจะเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยข้อเท็จจริง เราตั้งสติของเรา.. เรากาวนาถวายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน.. สุภัททะ พรหมณ์ที่มาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ บอกว่า “ศาสนาไหนก็ดี.. ศาสนาไหนก็ดี แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าอย่างไร”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่มีรอยเท้าบนอากาศ” คือเป็นวิทยาศาสตร์ไง มันต้องพิสูจน์ได้ ! ฉะนั้นไม่มีรอยเท้าบนอากาศ

ฉะนั้นศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนาไหนไม่มีผล... เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า การ แล้วให้พระอนันท์บวชให้เลย เห็นไหม แล้วเดินจงกรมเลย ถวายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระสุภัททะก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะไปอินเดีย กับเราปฏิบัติ พุทโธ พุทโธ พุทโธ เราจะเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะเฝ้าข้อเท็จจริงเลย

นี่ใจครูบาอาจารย์ของเราท่านถือคติอย่างนี้ ฉะนั้นที่ว่าจะไปอินเดียหรือไม่ไปอินเดีย นี่มันเป็นเรื่องของสังคม เรื่องของโลกเขา.. จะบอกให้เขาไม่ไป เขาก็บอกว่าไปแล้วเขาก็มีความสุข ไปแล้วเขามีศรัทธามั่นคง อันนั้นก็สาธุ !

แต่ถ้าของเรา เราเอาของเราแน่เลย...

ถาม : หนูขอเมตตาจากหลวงพ่ช่วยชี้แนะค่ะ วิธีที่หนูจะปฏิบัติว่าถูกหรือผิดอย่างไร ควรทำอะไร ควรแก้ไขอย่างไร หนูไม่รู้ว่าเป็นความรู้ทางโลกหรือทางธรรม ขอให้หลวงพ่ช่วยชี้แนะด้วย ทุกครั้งตอนหลังที่หนูได้ปรุงแต่ง หนูก็รู้สึกตัวด้วยความเข้าใจแบบ ๑ แบบ ๒..

หลวงพ่ : อันนี้เห็นใหม่ นี่เขาบอกว่า “มันเป็นทางธรรมหรือทางโลก” เราจะบอกว่าเป็นทางธรรม.. ถ้าทางโลกก็เป็นเรื่องของสังขารมรณ์ นี่เขาเรียกโลก.. โลกียะ แล้วเราจะปฏิเสธความเป็นโลกไม่ได้

เพราะเวลาเราบอกปรมาตธรรม เห็นใหม่ พ่อแม่ก็เป็นสมมุติ ทุกอย่างก็เป็นสมมุติ ก็เลยว่าพ่อแม่ไม่มีบุญคุณไปเลยหรือ..

ถึงปรมาตใช้ใหม่ ถ้าเป็นทางธรรม ทางธรรมมันก็มีที่เกิดเหมือนกัน พ่อแม่เป็นสมมุติ มันก็จริงตามสมมุติใจ ทีนี้ถ้าจริงตามสมมุติมันก็จะเริ่มจากที่นั่น มันไม่ใช่ว่ามันเริ่มต้นจากสมมุติ คือมันเริ่มจากโลกแล้วมันจะเป็นธรรมไม่ได้ มันก็เริ่มมาจากที่นั่น

ฉะนั้นนี่พูดถึงว่าเวลาความเข้าใจนะ...

ถาม : หลวงพ่คะ หนุรบกวนถามค่ะ พระพุทธองค์สอนเรื่องปัจจุสมุปบาท สอนให้เราปฏิบัติจน.. (เขาถามนะ)

๑. เข้าใจ (หมนอนอยู่อย่างนี้ตลอดไปในวงจรนี้)

หลวงพ่ : นี่ความเข้าใจ เห็นใหม่

ถาม : ๒. เราปฏิบัติธรรมะ จนสามารถหยุดวงจรนี้ จนไม่สามารถหมุนต่อไปได้ และพระพุทธองค์สอนเราปฏิบัติให้เข้าถึงไตรลักษณ์ หรือสอนให้เราปฏิบัติจนเราอยู่เหนือไตรลักษณ์คะ

หลวงพ่ : อารัมภบทมาตั้งนาน ! ข้างหน้านี้ยาวเหยียดเลย... สวดมนต์ทุกวัน วันละ ๑๐ นาที... มีศีล ๕ บริสุทธ.. ปฏิบัติตลอด.. นั่งสมาธิวันละ ๒๐ นาที.. แล้วก็ว่าธรรมมันเกิดต่างๆ นี่ถามมาตลอดเลย แล้วสุดท้ายที่เขาถามมาว่า...

๑. พุทธองค์สอนเรื่องปฏิจจสมุปบาท ให้เราปฏิบัติธรรมจนเราเข้าใจวงจรนี้.. ความเข้าใจในวงจรนี้
๒. เราจะต้องปฏิบัติธรรมจนสามารถหลุดจากวงจรนี้ไป แล้วพุทธองค์สอนให้เราอยู่ในไตรลักษณ์ หรืออยู่เหนือไตรลักษณ์

ที่นี้ความเข้าใจที่บอกว่าโลกกับธรรม ! โลกกับธรรม.. ความเข้าใจของโลก ความเข้าใจของวิทยาศาสตร์ใช้ใหม่..

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเราเรื่องปฏิจจสมุปบาท ให้เข้าใจในวงจร... เข้าใจคือเข้าใจปฏิจจสมุปบาท ถ้าเข้าใจปฏิจจสมุปบาท ก็เหมือนกับนักเรียนนักศึกษาเข้าใจในปฏิจจสมุปบาท

ที่นี้ปฏิจจสมุปบาท.. อธิบายปัจจัยตาที่เขาว่ากันนั้นนะ มันไม่มีใครรู้ใครเห็นหรือที่นี้เวลาภาคปฏิบัตินะ เราจะเปรียบเทียบใจเรา เปรียบความรู้สึกเราให้เป็นปฏิจจสมุปบาท เห็นใหม่ เพราะมีสิ่งนี้ สิ่งนี้ถึงเกิดขึ้น... มีสิ่งนี้ให้ค้นหา ค้นหาเข้าไปสู่ต้นตอ ถ้าเข้าไปสู่ต้นตอนะมันก็แก้ตัวจิต

ปฏิจจสมุปบาท นี้พระอนาคามีเท่านั้นถึงจะเห็นได้ แล้วพระอนาคามีก็ไม่เห็น ถ้าพระอนาคามีเห็นนะ ขณะพระอนาคามีเห็นปฏิจจสมุปบาท พระอนาคามีจะไม่คิดในการเป็นพระอนาคามี

พระอนาคามีนี้คิดในพระอนาคามี อย่างเช่น หลวงปู่คำดี ! หลวงปู่คำดีเวลาปฏิบัติไปแล้ว รู้ยู่่ว่าตัวเองไม่จบ แต่ไปไม่ได้ พอไปไม่ได้ก็ไม่เห็นปฏิจจสมุปบาทนี้แหละ พอไม่เห็นปฏิจจสมุปบาท นี่ทำไปแล้วมันว่างๆ ว่างๆ อยู่ แต่มันไปไม่ได้ พอมันไปไม่ได้แล้วนี่จุฑฐูปอาราธนาเลย ขอให้หลวงตาให้มาสอนด้วย ให้มาบอกกล่าวด้วย

พอมายบอกกล่าว บอกคือชี้หน้า นี่เทศนาว่าการคือการบอกกล่าว การชี้หน้า พอชี้หน้าไป พอชี้ทางออกได้แล้ว นี่หลวงปู่คำดีว่า “รู้แล้วๆๆ” รู้เฉยๆ ยังไม่เห็นนะ รู้เฉยๆ ! พอรู้เฉยๆ แล้ว พอหลวงตาเข้าใจแล้วท่านก็กลับของท่าน แล้วเวลาท่านไปเจอกันครั้งต่อไป ครั้งหลัง จะเขียนถามปัญหาว่าอย่างนี้เป็นอย่างไรใหม่.. นี้ตอบปัญหากันมา เขียนเป็นกระดานน้อยใจ

นี่ปฏิจจสมุปบาท... สิ่งที่เป็นการศึกษาของเราเนี่ย มันเป็นการศึกษาทางวิชาการ การศึกษาทางวิชาการคือการคำนวณ.. อย่างเช่นทฤษฎีสัมพัทธ์ หรือทฤษฎีต่างๆ นี่เราศึกษา มา แต่เรายังไม่ได้พิสูจน์

อย่างเช่นในปัจจุบันนี้ บิกแบง (Big Bang) เห็นไหม ที่นักวิทยาศาสตร์ทางยุโรป ทฤษฎีนี้เขารู้หมด ตอนนี่ลงทุนเป็นหมื่นๆ ล้านนะ ชุคท่อไปเพื่อจะดูปรากฏการณ์ของบิกแบง เพื่อจะดูความเริ่มต้นของจักรวาล

นี่มันมีแต่การศึกษา มันมีแต่ความเข้าใจใช่ไหม ปฏิจจสมุปบาทก็เหมือนกัน ที่เราศึกษากันนี่เราศึกษาทฤษฎีแต่ไม่มีใครเคยเห็นเลย

“คนที่ได้เห็นปฏิจจสมุปบาท แล้วคนที่ทำลายปฏิจจสมุปบาทคือพระอรหันต์เท่านั้น ! พระอรหันต์เท่านั้น !”

ทีนี้มีแต่พระอรหันต์เท่านั้น แล้วพระอรหันต์เห็นปฏิจจสมุปบาทจะเห็นอย่างไร เราจะเข้าใจจงจร... ไม่ใช่ ! ถ้าเข้าใจจงจรเราก็เป็นส่วนหนึ่งใช่ไหม

“ธรรมะเป็นธรรมชาติ.. ธรรมะเป็นธรรมชาติ” ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ แล้วเราอยู่ในวงจรรธรรมะ เราก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง เราก็อยู่ในวงจรของมัน เราหลุดจากวงจรของมันไปไม่ได้ !

ทีนี้ถ้าเราจะเข้าใจจงจรนั้น.. เราเข้าใจจงจรนั้นไม่ได้ !

เราเข้าใจจงจร เห็นไหม คุณติ เราไม่มีสิทธิใช่ไหม ถ้าเราไม่ใช่คนไทย คุณติเวลาคนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในเมืองไทย มันเป็นผลประโยชน์ของธุรกิจ ธุรกิจเขาต้องการแรงงาน มันเป็นผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ มันเป็นผลประโยชน์ของทุกๆ คนเลย ทุกคนหาผลประโยชน์จากคนต่างด้าว

จิตของเรา เราเป็นปุถุชน เราไม่เคยเห็นปฏิจจสมุปบาท เราจะไม่มีสิทธิเข้าไปเห็นความจริงของเราได้เลย เราจะเป็นสิ่งที่แสวงหาของกิเลส ตัณหาความทะยานอยาก มันจะหาผลประโยชน์จากชีวิตเรา ตัณหาความทะยานอยากมันจะหาผลประโยชน์จากหัวใจของเรา เราจะไม่มีประโยชน์สิ่งใด เราจะไม่มีรู้สิ่งใดๆ เลย ! เป็นไปไม่ได้เลย !

เพียงแต่ทางวิชาการ นี่อึ่ท่บ่ัจจยตา.. ปฏิจสมุบพาท.. เห็นใหม่ บ่ัจจยการนี้
 ใ้อ์โฮ.. อวิขชา บ่ัจจยา ส้งขารา ส้งขารา บ่ัจจยา วิญญาน้ง.. สิ่งนี้มันเป็นทางวิชาการ
 ทั้่งนั้นแหละ หลวงตาเวลาท่านไปนี่ ท่านบอกรว่า”ไมคู้.. ไมคู้.. ไมคู้”เพราะอะไร เพราะมัน
 เป็นทางวิชาการ

ละนั้นความเข้าใจในวงจรปฏิจสมุบพาท.. ความเข้าใจกึ่งง่าย ๆ เอาคำรามาท่อง
 มันก็เข้าใจ ! แต่นี้เขาถามว่า “พระพุทธองค์สอนเรื่องปฏิจสมุบพาท ให้เราปฏิบัติธรรม
 จนเข้าใจ”

“ความเข้าใจก็คือปริยัติ”

ปริยัติคือการศึกษา... นี่ศึกษาเป็นทางวิชาการ คือเข้าใจเฉยๆ แต่ ! แต่ความเป็น
 จจริง กว่าจะเข้าไปเห็นตัว เห็นใหม่ อย่างเช่น เสือมันอยู่ในถ้ำ.. แล้วอวิขชา..กิเลสนี้มันอยู่
 บนใจ มันก็คู้หาของจิตนี้แหละ

เสือมันอยู่ในถ้ำ ถ้าเราจะจับเสือ เราต้องเข้าถ้ำเสือเพื่อจับเสือด่วนั้น แต่เวลาความ
 เข้าใจ เห็นใหม่ เสือมันเป็นสัตว์ร้าย เสือมันกินคน ใ้อ์โฮ.. ทางวิชาการรู้หมดเลยนะ แต่
 ไม่เคยเห็นเสือ แล้วไม่รู้จักเสือ แต่ถ้าจะเข้าไปหาเสือ ขาสั่น ! เข้าใจหมดแล้ว เข้าใจเรื่อง
 เสือ นี่เข้าใจหมดเลยว่าเสือนี่มันเป็นเสือบาดเจ็บ เสือบาดเจ็บนี้เสืออันตราย แล้วพอจะ
 เข้าไปจับมันนะ ขาสั่น.. แล้วก็จับมันไม่ได้ คิดถึงเสือเห็นแต่เสือในรูปภาพ พอไปเห็น
 เสือด่วนจริง ไม่รู้จักเสือ..! ไปอยู่กับเสือ ไปนั่งคุยกับเสือ แต่ไม่รู้จักเสือ.. !

นี่ความเข้าใจ ! เป็นไปไม่ได้.. องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่อง
 ปฏิจสมุบพาท.. ปฏิจสมุบพาทนี้เห็นใหม่ บ่ัจจยการของจิต นี้เวลาปฏิบัติ แม้
 แต่ปฏิจสมุบพาทเรื่องของจิตนี้ เราเอาใช้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เราเห็นว่าขบวนการ
 ของจิตคิดอย่างไร มันก็เอามาเปรียบเทียบได้

เอามาเปรียบเทียบได้เพราะอะไร เพราะมันมีเหตุมีผลของมัน แต่เหตุผลอย่างนี้
 มันเป็นเหตุผลแบบกำปั้นทุบดินใจ เหตุผลแบบว่ามันควบคุมจิตทั้งหมด แล้วเวลาจิต
 ปฏิบัติไปแล้วนี่เป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี ยังไม่เห็นปฏิจสมุบพาทเลย
 แม้แต่พระอนาคามีไปติดก็ติดตรงนี้แหละ

นี่เวลาถ้าไปเจอแล้วเป็นปฏิจาสมูบาท แต่ถ้าไม่เจอนะมันเป็นต่อ.. มันเป็นต่อ
 ค่อมตอไว้ ค่อมอวิชาในหัวใจใจ เหยียบย่ำหัวใจของตัวเอง ค่อมตอของตัวเองอยู่ ไม่
 รู้จักตัวของตัวเอง มันถึงไม่เห็นมารใจ แต่ถ้ามันเห็นมารนะ..

นี่พูดถึงที่เราพูดยาวเพราะอะไร เพราะพูดยาวมาตั้งแต่เริ่มต้น นี่เราอ่านข้ามๆ มา
 ทั้งนั้นแหละ เพราะมันมีอะไรอยู่เหมือนกัน นี่เพียงแต่ที่ว่าพอเริ่มต้นปฏิบัติมาอย่างนั้นใช่
 ไหม พอปฏิบัติมา เวลาเราบอกเห็นใหม่ จิตแบบว่า “กายไม่ใช่มีง” อะไรนี่

เวลาปฏิบัติไป เวลากรรมฐานมันจะมีประสบการณ์ จิตมันจะมีการกระทำของ
 มันขึ้นมาเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา แต่ถ้าเราปฏิบัติโดยที่ว่าเป็นปฏิเสชทุกๆ อย่างเลย ปฏิเสช
 ไม่ให้มีสิ่งใดเลย ให้จิตเรียบๆ ไป มันก็ไม่มีอะไรเลย มันเป็นการปฏิบัติโดยการบังคับจิต
 มันจะไม่ได้สิ่งใดๆ เลย

ถาม : ๒. การปฏิบัติธรรมจนสามารถหยุดวงจรนี้ จนไม่สามารถหมุนต่อได้ และ
 พระพุทธองค์สอนเราปฏิบัติให้เข้าถึงไตรลักษณ์ หรือสอนให้เราจนอยู่เหนือไตรลักษณ์

หลวงพ่ : “สอนให้เราอยู่เหนือไตรลักษณ์.. ทำลายทั้งหมดใจ”

ถ้าเข้าใจไตรลักษณ์ แต่ความเข้าใจไตรลักษณ์นี่นะ การสอนไตรลักษณ์ นี่คือ
 สอนให้เราเข้าใจใช่ใหม่ ไตรลักษณ์นะ..

“สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา”

การที่เป็นอนัตตา.. อนัตตาคือมีการเกิดขึ้น.. ตั้งอยู่.. และดับไป..

สิ่งใดที่เกิดขึ้น อนัตตาก็เกิดขึ้นที่ไหนล่ะ.. อนัตตาคืออยู่บนอะไรล่ะ.. เราบอกว่า
 สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ถ้าเป็นอนิจจังมันก็แปรปรวน เห็นใหม่ เขาบอกว่า “นี่ไง
 สมามันเป็นไตรลักษณ์ ทุกอย่างมันเป็นไตรลักษณ์” ไม่ใช่ ! มันเป็นอนิจจัง !

ไตรลักษณ์คือเราจะเข้าไปรู้มัน ถ้าเราเข้าไปรู้ไตรลักษณ์ แล้วใครเข้าไปรู้ไตร
 ลักษณ์ล่ะ... เพราะเราเข้าไปรู้ไตรลักษณ์ เราเข้าไปเห็นไตรลักษณ์.. ไตรลักษณ์นะ เห็น
 ใหม่ ว่าจิตนี้กลั่นออกมาจากไตรลักษณ์ เป็นโสคาบัน เป็นสภิตาคามี เป็นอนาคามี..

แล้วพอออกมาจากไตรลักษณ์ แล้วตัวจิตนี้ตัวมันเองที่เห็นไตรลักษณ์มา แล้วมันจะอย่างไรให้ตัวมันสิ้นไป ถ้าตัวมันสิ้นไป มันก็เป็นพระอรหันต์ไม่ได้ เพราะมันยังมีอยู่

นี่ไง นี่ที่ว่าเหนือไตรลักษณ์ไง ! ถ้ามันเห็นไตรลักษณ์ใช่ไหม เวลาพิจารณากาย เห็นไหม โสคาบันพิจารณากาย นี่ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์ไม่ใช่ขั้น ๕.. ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์ไม่ใช่ขั้น ๕... กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกซ์เป็นทุกซ์.. นี่แล้วจิตรวมลง !

จิตรวมลง เห็นไหม จิตมันเห็นไตรลักษณ์ แล้วจิตมันกลั่นออกมาจากไตรลักษณ์ ถ้ามันกลั่นออกมาจากไตรลักษณ์.. เริ่มต้นมันเป็นอย่างนี้ก่อน เริ่มต้นขบวนการของมัน มันจะเลาะ มันจะทำลายอวิชา ทำลายสังโยชน์ ทำลายสิ่งที่ร้อยร่ายของจิต เป็นชั้นๆ เข้ามาจนถึงตัวมันเอง แล้วตัวมันเองมันจะเป็นไตรลักษณ์อย่างไร..

นี่ถ้าตัวมันเองเป็นไตรลักษณ์ เห็นไหม คุณลิตีว่า “พระพุทธเจ้าสอนให้รู้เรื่อง ปฏิจจสมุปบาท”

นี่มันไม่เห็น ! มันไม่รู้จักปฏิจจสมุปบาท เพราะมันเห็นไตรลักษณ์อย่างหยาบ เห็นสมมุติอย่างหยาบ เห็นสมมุติอย่างกลาง เห็นสมมุติอย่างละเอียด.. เป็นสมมุติๆ แต่สมมุติละเอียดสุด สมมุติคือตัวมันเอง.. สมมุติคือตัวจิตเอง.. สมมุติคือตัวจิตที่มันเป็นไตรลักษณ์เอง แต่เราจะเห็นมันเป็นไตรลักษณ์ไม่ได้ เพราะอะไร เพราะใครจะไปบอกว่าเราเป็นโจร ถ้าเราเป็นโจร แล้วใครจะไปบอกว่าเราเป็นโจร มันเป็นไปไม่ได้หรอก ! เราว่าเป็นคนดีทั้งนั้นแหละ ไม่มีใครบอกว่าเราเป็นโจรหรอก

ทีนี้จะอย่างไรให้มันว่าตัวมันเป็นตัวมัน แล้วตัวมันเป็นโจรอย่างไร นี่มันถึงต้องเป็นอรหัตตมรรค.. อรหัตตมรรคเข้ามามันถึงจะเห็นตัวมัน

คำว่าอยู่เหนือไตรลักษณ์.. คือทำลายไตรลักษณ์ทิ้งทั้งหมดเลย แต่ถ้าจะทำลายไตรลักษณ์ มันจะทำลายอย่างไร ขบวนการของมันเยอะมากนะ ! นี่ขบวนการอย่างนี้ พุทธทางวิชาการ หรือพุทธทางอะไรก็แล้วแต่ ถ้าพูดแล้วเข้าใจได้ พูดแล้วฟังได้ แต่ไม่มีใครรู้ และไม่มีใครเห็น แล้วถ้าไม่มีใครรู้ไม่มีใครเห็นนะ มันพูดผิดหมด..

คนไม่รู้พูด อย่างไม่รู้คิด ! คนไม่รู้ละ พูดเหมือนพุทธพจน์หมดเลย จำคำพูดมาหมดเลย แต่ขบวนการของมันผิด อย่างเช่น เครื่องมือที่เราใช้งาน มันต้องเป็นขั้นตอนของมันขึ้นมาว่า ควรทำอะไรต่อเนื่องกันมา เครื่องมือครั้งแรกยังทำไม่ได้ เราไปเอาเครื่องมือสุดท้ายมาใช้งานแล้ว อย่างนั้นมันเป็นไปไม่ได้หรอก อันนี้ก็เหมือนกัน มันเป็นเรื่องของมันไปไม่ได้!

พูดถึงการเป็นไตรลักษณ์นะ เราจะบอกว่าเวลาพูดจากเบื้องต้น เห็นไหม เขาบอกว่าภาวนาวันละ ๑๐ นาที ก่อนหนั่งสมาธิ ๒๐ นาที เขาพูดมาเรื่อย แต่มันดีใจ.. ดีใจตรงที่แบบว่าเวลาทำไปแล้วเห็น “กายไม่ใช่มีง” อะไรนี่ ก็มันเกิดสภาวะธรรมขึ้นมา พอเกิดสภาวะธรรมขึ้นมาแล้วเราอยากจะสิ้นทุกข์ใจ เราถึงมาถามข้อสุดท้าย เห็นไหม

ถาม : พระพุทธองค์สอนเรื่องปฏิจจสมุปบาท สอนให้เราปฏิบัติธรรมจน...

๑. เข้าใจ (หมุนอยู่อย่างนี้ตลอดไป)

หลวงพ่ : คือเข้าใจแล้วหมุนอยู่.. ไม่ใช่หรอก ! คือเข้าใจวงจรปฏิจจสมุปบาทแค่นี้เอง.. ไม่ใช่ ! ถ้าเข้าใจนะมันก็เหมือนธรรมชาติ เราก็เป็นส่วนหนึ่งของวงจร ถ้าเป็นส่วนหนึ่งของวงจรมันก็จะมีการเกิดและการตาย

ถ้าเรายังอยู่ในวัฏฏะ การหมุนไปเห็นไหม แล้วการหมุนไปนี้ แม้แต่พระโสดาบันนะ มันก็เกิดอีกแค่ ๓ชาติเท่านั้นเอง มันจะไม่หมุนไปตามวัฏฏะ มันจะไม่หมุนไปตามวงจรมัน

“นี่ถ้าเราทำลายวงจรมันแล้วนะ เราจะอยู่ในโลกโดยที่ไม่ติดโลก”

อันนี้อันหนึ่ง.. ไม่ใช่เข้าใจ แต่เข้าไปสมุจเฉตปหาน.. ขาด ! ทำลายสังโยชน์ขาดออกไปจากใจ เป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป.. นี้ข้อที่ ๑

ถาม : ๒. เราจะปฏิบัติธรรมจนสามารถหยุดวงจรมัน!

หลวงพ่ : ใครจะไปดึงพระอาทิตย์ไว้ได้ละ.. หยุดวงจรมันไม่ได้ ! แต่เราทำลายเชื้อไข ทำลายสิ่งที่เข้ากับวงจรมันไป แบบว่าแรงดึงดูด ปฏิบัติธรรมจนตัดความดึงดูด จนตัดอวิชชาออกจากวงจรเป็นขั้นๆ ไป..

ถาม : ..จนสามารถหยุดวงจรนี้ จนไม่สามารถหมุนต่อไป และพระพุทธองค์ให้เราปฏิบัติจนเหนือไตรลักษณ์

หลวงพ่ : ทำลายวงจรทั้งหมด ! นี่ข้อที่ ๒ ปฏิบัติไปเนาะ..

แล้วนี่ข้อนี้อีกข้อหนึ่ง มันจะเกี่ยวเนื่องกันนิดหนึ่ง

ถาม : ๒๔๐. กราบนมัสการหลวงพ่เรื่อง “พุทธศาสนากับยุคสมัย”

หลวงพ่ : ที่มันถามมานี้มันพูดบ่อย ไม่ค่อยเหมือนชาวบ้านเนาะ มันไม่เหมือนอยู่แล้วนี่

ถาม : ขอให้หลวงพ่เข้าใจด้วยนะครับ บางเรื่องผมเองว่าเป็นเรื่องใหญ่สำหรับผมครับ แต่บางคนอาจมองว่าเป็นเรื่องของคนอื่นเขา หรือเรื่ององค์กรที่เกี่ยวข้องจัดการกันเอง หลายครั้งที่หลวงพ่ตอบผมบางคำ หลวงพ่ทำให้ผมสะดุ้งเสือกเลยครับ หลวงพ่รู้ได้อย่างไรครับ พูดได้ตรงเป๊ะกับชีวิตผม ผมจึงมั่นใจเสมอว่า หลวงพ่จะให้คำตอบที่มีจุดประกายสิ่งดีกับผมเสมอ โดยเฉพาะที่หลวงพ่เน้นหนักๆ ผมมักจะกรอฟังย้อนไปย้อนมา “เป็นหรือไม่เป็น” ที่หลวงพ่เน้นย้ำกินใจผมมาก ทำให้ผมมองอะไรที่ชัดเจนกว่าเดิมหลายเท่าครับ

หลวงพ่ : คำถามนี้มันถึงไม่ยากยุ่งไ้ คำถามนี้มันจะชวนให้ทะเลาะกัน เพียงแต่เราจะตอบให้เป็นที่ว่าเราได้ทำหน้าที่แล้ว เพราะคำถามมันจะมาเกี่ยวเนื่องกัน

ถาม :

๑. สมัยนี้เป็นยุคสมัยแห่งความแตกต่าง แยกเป็นพวกเป็นเหล่ามากหรือเปล่า หมายถึงว่าเป็นยุคสมัยหนึ่งที่คนขัดแย้งกันมาก ทั้งทางโลก หรือแม้แต่ทางธรรม ผมสังเกตทั้งศาสนาพุทธในไทย ยังรวมถึงศาสนาอื่นๆ ที่ยังมีความขัดแย้งกันมากรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ยุคนี้เป็นยุคที่มนุษย์จะต้องเผชิญสิ่งเหล่านี้ เป็นเรื่องปกติใช่หรือไม่ครับ

๒. ยุคนี้มีความพยายามของอาจารย์หลายท่านที่มักอ้างถึงพุทธพจน์ดังนี้

อาจารย์บางองค์อ้างถึงพุทธพจน์...

อาจารย์บางองค์อ้างถึงพุทธพจน์...

อาจารย์บางองค์อ้างถึงพุทธพจน์... (นี่เขาพูดมาหมดนะ)

แล้วชาวพุทธเรา จะรู้ได้อย่างไรว่าจะใครควรวางใจ เชื่อขนาดไหน มีมาตรฐานคุณพระอย่างไร ว่าท่านไหนเป็นหรือไม่เป็นครับหลวงพ่

๓. สมมุติเล่นๆ นะครับ ถ้ามีภิกษุรูปหนึ่งบอกว่า “ทำวัตรเช้า-เย็น ไม่มีระบุในพุทธพจน์ แต่มาจากประเพณีสมัยรัชกาลที่ ๔ ในรัตนโกสินทร์นี่เอง ก่อนหน้านั้นไม่มี ดังนั้นทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ ไม่จำเป็นเสมอไป” ถ้าเป็นกรณีทำนองนี้ หลวงพ่จะมีวิธีอธิบายให้เป็นกลางและไม่ก่อปัญหาเพิ่มครับ

๔. แล้วที่จริงแล้ว ฆราวาสที่ปฏิบัติธรรม มีเกณฑ์ที่จะไปศึกษา หรือเกี่ยวข้องกับวินัยของสงฆ์มากน้อยขนาดไหนครับ

หลวงพ่ : นี่พูดถึงเริ่มต้นตั้งแต่ยุคสมัยแรกเลย เห็นไหม ศาสนามีความขัดแย้งกันมา.. ขัดแย้งกันมา นี่มันก็อยู่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เกิดในประเทศอันสมควร”

ถ้าเกิดในประเทศอันสมควร.. อย่างเช่นเราเกิดมาจากพ่อแม่ แล้วพ่อแม่เป็นสัมมาทิฐิ พ่อแม่เป็นชาวพุทธ พ่อแม่เราก็พาเข้าวัดเข้าวา.. แต่ถ้าเราเกิดจากพ่อแม่ที่เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอื่น พ่อแม่ก็ต้องพาไปทางอื่นเป็นธรรมดาเห็นไหม

“เกิดในประเทศอันสมควร คือเกิดจากพ่อแม่ที่เป็นชาวพุทธ เกิดจากพ่อแม่ที่ให้โอกาส”

เราก็เกิดจากพ่อแม่ที่เป็นชาวพุทธนะ แต่เราโอกาสน้อยมากเลย เพราะพ่อแม่ไม่พาเข้าวัด เราเข้าวัดของเราเอง พ่อแม่ไม่เอา พ่อนี้ไม่เอาเลย เห็นไหม เกิดกับพ่อแม่ แต่พ่อแม่ไม่เอา เราก็ค้นของเรามาได้

ฉะนั้นนี่เขาบอกว่า “แล้วถ้าศาสนาอื่นมันมีความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้น” อันนั้น เพราะมันเป็น...

เวลาเราพูดนะ คนเขาจะติเตียนว่าพุทธศาสนานี้อะไรก็โทษกรรม โทษกรรม.. มันไม่ใช่โทษกรรมนะ มันมาจากเหตุ มันมาจากกรรม ! มันมาจากกรรมคือมันมีเหตุปัจจัยมาก่อนไม่ใช่ไหม มันก็บังคับให้ใจเรามาตกในสภาวะแบบนี้ๆ คุณติเหมือนกับอากาศที่มันพัดเศษฝุ่นเศษผงไป นี่มันไปปลิวไปในอากาศแล้วไปตกตามมัน นี่เศษกรรมของเราไง เวลาเราเกิด ทำไมเราไม่เกิดที่ดีที่งามล่ะ

ฉะนั้นนี่มันเป็นเรื่องของกรรมไง ! มันเป็นอันหนึ่ง...

ข้อ ๒ สิ่งที่อ้างพุทธพจน์ ! พุทธพจน์ ! อย่างที่ว่ามันก็อ้างลงมาข้อที่ ๓ นี่เห็นไหม

ข้อที่ ๓ บอกว่าก่อนหน้านี้ที่ว่า “เป็นหรือไม่เป็น ! เป็นหรือไม่เป็น”

อันนี้เป็นกรณีหนึ่ง ฉะนั้นเวลาพูดถึงเรื่องอ้างพุทธพจน์ เราถึงบอกว่าเราไม่เถียงพุทธพจน์ เราเถียงถึงคนที่พูดถึงพุทธพจน์ ถ้าพุทธพจน์นี้ใครพูดอย่างไร หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราไม่เข้าใจพุทธพจน์หรือ?

เวลาเข้าใจพุทธพจน์ เห็นไหม ปริยัตินี้เราศึกษามาขนาดไหนก็แล้วแต่ ก็คือเราศึกษาทางวิชาการ แต่ถ้าเราไปรู้จริง เรารู้ถึงข้อเท็จจริง นิยามกฎหมายมันก็มีนิยามกฎหมายใช่ไหม นิยามว่ากฎหมายนี้บัญญัติมาเพื่ออะไร กฎหมายนี้เขาเขียนขึ้นมาเพื่ออะไร แล้วเขามีเป้าหมายอะไร แล้วทำเพื่ออะไร

พุทธพจน์ก็เหมือนกัน ! พุทธพจน์เวลาเขาพูดนี้พูดเพื่ออะไร พูดทำไม แล้วเวลาพูดที่ละเอียดเข้าไปมันมีมากกว่านั้น ถ้าเราปฏิบัติไปแล้วเราเข้าใจ.. เราเข้าใจว่า โอ้โฮ ! พระพุทธเจ้าพูดอย่างนี้ หมายความว่าอย่างนี้.. ถ้าพูดอย่างนี้เพื่อคนนี้ ถ้ามันเข้าใจแล้วมันก็ไม่ไปยึดใจ

แต่ถ้าเราไม่เข้าใจความหมายอย่างนี้ พอบอกพุทธพจน์แบบนี้ที่อ้อเลยนะ แข็งที่อ้อเลย กฎหมายเขียนไว้อย่างนั้นนะ ทุกคนมาตีความ ! จะเทวดาฟ้าดินตีความเลย !

นั่นก็เป็นพุทธพจน์ของเขา แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราไม่เป็นอย่างนั้น..

ฉะนั้นที่เขาบอกว่า “ถ้าสมมุติเล่นๆ ถ้ามีภิกษุรูปหนึ่งบอกว่าทำวัตรเช้า-ทำวัตรเย็น ไม่มีในพุทธพจน์ มาจากประเพณีวัฒนธรรม ในสมัยรัตนโกสินทร์ ก่อนหน้านั้นไม่มี ดังนั้นทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้.. กรณีอย่างนี้หลวงพ่อก็มีวิธีอธิบายอย่างไร”

ก็มีวิธีอธิบายว่า “อะไรเป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์”

ถ้าอะไรเป็นประโยชน์.. คือทำแล้วมันเป็นประโยชน์ การทำวัตรเช้า-ทำวัตรเย็น เป็นการสรรเสริญพุทธคุณ แต่ถ้ากรรมฐานเรานี้เขาทำส่วนตัว เพราะการทำวัตรร่วมกัน การทำต่างๆ นี้มันกินเวลา

ทีนี้เวลาครูบาอาจารย์ กรรมฐานของเรา อย่างเช่นสายหลวงปู่ฝั้นท่านก็ทำวัตรเช้า-ทำวัตรเย็นเหมือนกัน ทำรวมหมู่ แต่สายวัดป่าบ้านตาด สายครูบาอาจารย์ของท่านบอกว่า “จริตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน”

เวลาคนมาทำวัตร เห็นไหม เวลานั้นงสมาธิรวม บางคนนั่ง ๒ ชั่วโมง ๓ ชั่วโมง ๔ ชั่วโมง บางคนนั่งไม่ได้ นี่มันดีสำหรับสิ่งคน.. แต่เวลาเรานั่งไป แล้วจิตเรากำลังจะลงอย่างนี้ แล้วบอกเลิก ! แต่ถ้าเราไปนั่งของเราคนเดียว อย่างเช่น หลวงตาท่านนั่งคนเดียว นี่ท่านนั่งตลอดรุ่งเลย ตั้งแต่พระอาทิตย์ตกนะ พระอาทิตย์ไม่ขึ้นไม่เลิก อย่างนี้เลย แล้วใครจะนั่งได้ด้วยละ มันก็นั่งด้วยไม่ได้ใช่ไหม

ฉะนั้นมันอยู่ที่นิสัยของคน ว่าถ้าคนไปทำโดยส่วนตัว ถ้ามีความเข้มแข็งมันจะเอาตัวมันรอดได้ แล้วมันทำได้มากหรือได้น้อยนี้มันอยู่ที่การตั้งสัจจะ อันนี้มันก็อยู่ที่หัวหน้า อยู่ที่กตกาที่ท่านจะวางไว้

ฉะนั้นสิ่งที่ว่า “พุทธพจน์มีหรือไม่มี” เห็นไหม มีหรือไม่มี... นี่ถ้าท่านะ ถ้าเราทำแล้วเป็นคุณงามความดีกับเราขึ้นมา ฉะนั้นไอ้อย่างนี้มันเป็นนิสัยใจ

คูสิ เราอุทธรมวินัยได้เลย เวลาเราบิณฑบาต ในกรุงเทพฯ ใครบิณฑบาตแล้วจี๋ม้ามันก็เป็นเรื่องที่คุโลกวัชชะ แต่ทางภาคเหนือ เห็นไหม เวลาเขาจี๋ม้าของเขาบนป่าบนเขา ยิ่งอาจารย์จวน เจ้าคุณอุบาลีท่านขึ้นไปเชียงใหม่ แล้วขึ้นไปเชียงตุง ไปเจอพระจีนจี๋ม้า

ควมมำกััน แล้วเจ้าคุณอุบาลีท่านสะเทือนใจมากนะ ความสะเทือนใจเพราะอะไร ความสะเทือนใจเพราะท่านเป็นพระจากกรุงเทพฯ ท่านเป็นพระที่อยู่ในธรรมวินัย พอไปเจอพระเมือง ไปทางเชียงตุง ไปเห็นพระจี๋มำกััน โอ้โฮ.. คล้ายๆ กับหนังจีน เพราะมันเป็นวัฒนธรรมจากเมืองจีนมา

ท่านสะเทือนใจมากนะ ! ท่านสะเทือนใจ นี่มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม คุณลักษณะอย่างเช่นแถวตลาดน้ำ นี่พระเขาพายเรือบิณฑบาตนะ มันอยู่ที่ภูมิภาคประเทศ อยู่ที่ต่างๆ ที่มันเป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ ถ้ามันเป็นประโยชน์ แล้วศาสนาเขาอยู่ของเขาได้

ถ้าไม่อย่างนั้นนะ พระไปทางน้ำก็พระว่ายน้ำไปบิณฑบาตสิ มันก็ไม่ได้อีก พระก็ต้องพายเรือไปบิณฑบาต แล้วเราก็บอกว่าเขาผิดๆ ...เขาให้เราออกความเห็น

โยมประท้วงแล้ว.. แล้วข้อที่ ๔

ถาม : ๔. แล้วที่จริงฆราวาสที่ปฏิบัติธรรม มีเกณฑ์ที่จะศึกษา หรือเกี่ยวข้องกับวินัยของสงฆ์ได้มากน้อยขนาดไหน

หลวงพ่ : ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราะท่านสอนเลย คุณเวลาพวกโยมมาอยู่วัดเห็นไหม ให้มาเป็นปะขาว ให้เป็นผู้อุปัฏฐากพระสงฆ์ นี่ไงเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

อุบาสก อุบาสิกา ต้องอุปัฏฐากพระ ถ้าอุบาสก อุบาสิกา อุปัฏฐากพระ เข้าใจเรื่องธรรมวินัย จะรู้ได้เลยว่าพระองค์นี้เป็นหรือไม่เป็น

เราจำแม่นเลยนะ เราขึ้นไปอีสานครั้งแรกเลย พรรษาที่ ๑ นี่เราก็อึกไว้เหมือนกัน ไปงานทำบุญครบรอบวันตายของหลวงปู่ฝั้นนี้แหละ พอเราไปถึงนะพระพรรษาเดียวใช้ไหมก็นั่งท้ายแถวเลย โยมเขามานี่เขาเอาแดงโม่มา แดงโม่เป็นถาดๆ มาเลย มาถึงก็วางตรงหน้าเลยแล้วก็มองหน้า แล้วก็เอามือทำอย่างเนีย...

ถ้าไม่ได้ฝึกมานี้ขายชี้น้ำเลยนะ เขาเอาแดงโม่มาวางต่อหน้า แล้วก็ทำมองหน้า
เราก็อึกมาใช่ใหม “กัปปิยังกะโรหิ” แหม.. แอ๊คด้วยนะ อวดรู้... “กัปปิยังกะโรหิ !” เขาก็
“กัปปิยะ ภัณฑะ” แล้วเขาก็ถวายพระเลย เห็นใหม

นี่ไง นี่มันไม่เป็นหรอก โยมมามองมันไม่เป็นหรอก ถ้าบอกว่าเวลาเอาผักที่เกิด
ได้ ตามข้อ.. ผักที่เกิดได้นี้พืชคามและกุตคาม

พืชคาม.. ภิกษุพราภของเขียวเป็นอาบัติปาจิตตีย์

กุตคาม.. คือสิ่งที่มันเกิดได้ เราเอามาใช้ นี่มันมีสิทธิของมัน มันก็เท่ากับพราภ
ของเขียว เป็นอาบัติปาจิตตีย์เหมือนกัน ทีนี้ถ้าเป็นอาบัติปาจิตตีย์เหมือนกัน จะให้พ้น
จากอาบัตินี้ทำอะไร ทำอย่างไรก็ “กัปปิยังกะโรหิ”

“กัปปิยังกะโรหิ.. ของเป็นกัปปิยังภัณฑะ ! กัปปิยังภัณฑะนี้สมควรแก่สงฆ์”

เป็นวินัยกรรม ทำต่อหน้าใช่ใหม เพราะพระรังเกียจใช่ใหม พระที่รู้วินัยใจ นี่มัน
ยังเกิดได้เลย ถึงประเคนมาแล้วก็ฉันไม่ได้ ถ้าของไม่ประเคน แล้วภิกษุเอาลวงเข้าทวาร
ปาก เป็นอาบัติปาจิตตีย์ทุกคำกลืน แต่ถ้าประเคนแล้วนะสิ่งนั้นฉันได้ แต่ถ้าเป็นกุตคาม
ก็เป็นอาบัติปาจิตตีย์ทุกคำกลืนเหมือนกัน

ฉะนั้นเวลาประเคนแล้วต้อง “กัปปิยังกะโรหิ.. เป็นของกัปปิยังภัณฑะ”

เราประเคนแล้วถูกต้องธรรมวินัย แต่มันมีสิทธิในตัวของมันเอง มันยังเกิดได้ ก็
ต้องกัปปิยังกะโรหิ พอกัปปิยังกะโรหิแล้วนี่กัปปิยะ ภัณฑะ

กัปปิยัง.. ของที่เป็นกัปปิยะ ของสงฆ์

กัปปิยะ ภัณฑะ.. มันสมควรแก่สงฆ์ สงฆ์ก็รับแล้วฉันได้..มันเป็นวินัยกรรม !

พอเป็นวินัยกรรมขึ้นมา แล้วนี่ที่เขาบอกว่า “แล้วฆราวาสจะรู้เรื่องสงฆ์ได้มาก
น้อยแค่ไหน” แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์นี่เขาจะฝึกมาอย่างนี้ “เพราะพระพุทธเจ้าฝากธรรม
วินัยไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา.. บริษัท ๔ !”

บริษัท ๔ พอเราเข้าไปแล้วเราฝึกฝนธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า เราจะรู้เลยว่า พระองค์ไหนเป็นหรือไม่เป็น นี่เรามองได้เลยว่าอาหารนี้สมควรแก่พระไหม เราเอาไป ถวายพระนะ แล้วเราก็บอกว่านี่พระฉันแล้วเป็นอาบัติ แต่พระฉันเฉยเลย “เอ๊ะ ! เอ๊ะ ! พระที่นี้เป็นอย่างไรแล้ว.. เอ๊ะ ! พระที่นี้กับความรู้สึกเรามันแตกต่างกัน” เห็นไหม

กรณีอย่างนี้ถ้ามันศึกษามา นี่ไงมันส่งเสริมกัน อุบาสก อุบาสิกา นี่ทำให้พุทธ ศาสนามั่นคง

ฉะนั้น “แล้วฆราวาสจะมีเกณฑ์ปฏิบัติอย่างไร” มีเกณฑ์ปฏิบัติมันก็อยู่ที่หัวหน้า ! หลวงตาท่านพูดประจำ หลวงตา ! หลวงตานี้ ! หลวงตาท่านบอกเลยนะ

“ผู้นำสำคัญที่สุด ! ผู้นำสำคัญที่สุด ! ถ้าผู้นำที่ดี จะพาหมู่คณะไปในทางที่ดี”

ผู้นำ... แล้วเกณฑ์นี้มันอยู่ที่ผู้นำ อย่างเช่นเราเป็นผู้ดูแลมากเลย แล้วมีพระมาอยู่ด้วยกัน แล้วพระเขาจะทำความดีนะ ใ้เราเป็นผู้นำ แล้วผู้นำมันเลวไป มึงจะทำดีเกินหน้านะเอาตายห้าเลย เห็นไหม

ถ้าผู้นำที่เลวนะ มันจะทำให้สังคมนั้นดีขึ้นไม่ได้เลย เพราะพระปฏิบัติ พระที่เขามาดีเพราะเขาอยากดี แต่ผู้นำมันเลว เห็นเขาดีแล้วมันทนไม่ไหว มันจะแตกเขาเลย นี่ไงถ้าผู้นำไม่ดี แต่ถ้าเป็นผู้นำที่ดีนะ ผู้นำที่ดีจะทำสิ่งนั้นให้ดี

นี่เขาพูดถึงเกณฑ์ใด เกณฑ์อย่างนี้อันหนึ่งนะ เขาเรียกว่า “ศาสนบุคคล” เวลาสัปปายะ ๔ เห็นไหม “หมู่คณะเป็นสัปปายะ.. ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ” นี่สิ่งที่เป็นสัปปายะนี้สำคัญมาก คือเราไปเจอเกณฑ์ที่ดี.. ไปเจอธรรมที่ดี เกณฑ์ที่ดี เราก็จะมีโอกาสที่ดี

นี่ไงเราถึงบอกว่าเกิดในประเทศอันสมควร เกิดในยุคในคราวใดไง ถ้าเกิดในยุคในคราวที่ศาสนาเจริญรุ่งเรือง อย่างเช่น กึ่งพุทธกาลเราไม่ได้เจอหลวงปู่มั่น เราก็เกิดไม่ทันหลวงปู่มั่นหรอก แต่เพราะมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านวางไว้ เราได้อาศัยบารมีของท่าน ท่านวางข้อวินัยไว้

หลวงตาท่านพูดบ่อย เวลาพระปฏิบัติไปปฏิบัติท่านนะ บอกว่า “ภิกษุที่มีพรรษา มากอย่าขึ้นมาซะ ให้ภิกษุพรรษาเล็กๆ น้อยๆ ขึ้นมา ให้มันประพาศปฏิบัติขึ้นมา ให้มัน มีข้อวัตรปฏิบัติติดหัวมันไป”

พอติดหัวมันไปมันก็เป็นเกณฑ์ เห็นใหม่ เป็นเกณฑ์ที่จะสู้ต่อกันมา แล้วเราก็กัง มาเห็นร่องรอย มีครูบาอาจารย์ของเราทำเป็นแบบอย่างอยู่

นี่ก็เป็นบุญแล้ว ! นี่มันเป็นบุญเป็นยุคเป็นคราวของเรา ถ้าต่อไปนี่ ถ้าเกิดเกณฑ์ อย่างนี้มันหมดไป แล้วตอนนี้เกณฑ์ที่ว่าข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมาเพื่อขัดเกลากิเลส เดียวนี้ข้อ วัตรปฏิบัติเขาเอาไว้แเอ้กันนะ “คูสิ คุณีมีข้อวัตรนะ เห็นใหม่ นี่พระกรรมฐานนะ คูสิ คุณี ปฏิบัตินะ” เขาเอาไว้แเอ้กัน !

แต่หลวงปู่มันท่านสอนเอาไว้เพื่อขัดเกลากิเลส ท่านสอนเอาไว้ขัดเกลาเรา ท่าน สอนให้ชำระเรา แต่เดี๋ยวนี้ข้อวัตรปฏิบัติมันเริ่ม...

ก็อย่างที่ว่า เห็นใหม่ หลวงปู่มันท่านบอกว่า “ต่อไปมันจะเอาแต่แข็ง” เอาแข็ง คือเอาเกียรติศัพท์เกียรติคุณของหลวงปู่มัน แต่มันไม่เอาอย่าง ! มันไม่เอาอย่าง มันไม่ ปฏิบัติตาม พอไม่ปฏิบัติตาม นี่เกณฑ์มันจะเป็นอย่างนั้น

นี่พูดถึงว่า “เกณฑ์ของฆราวาส”... จบ เอวัง